

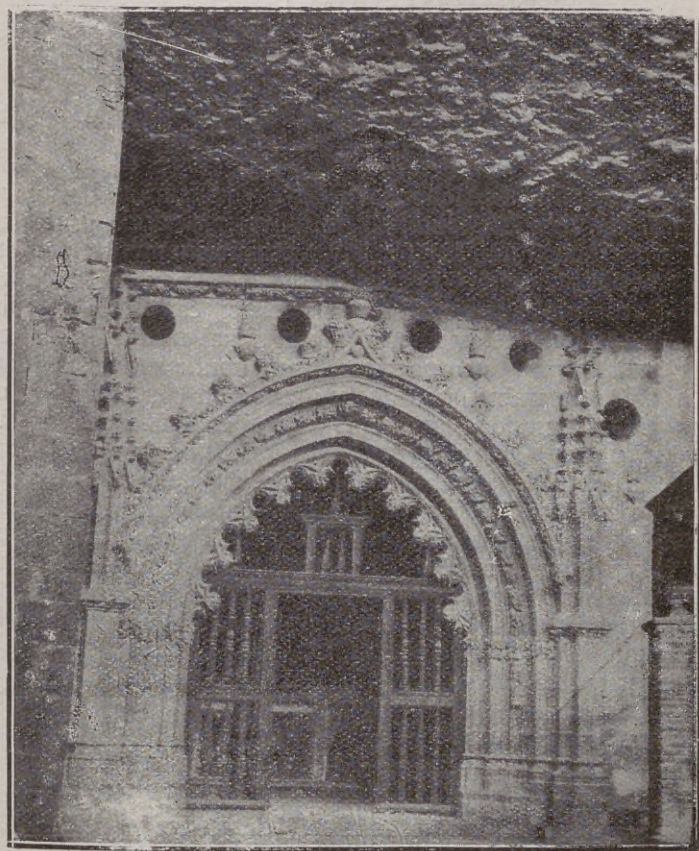
HISPANA ESPERANTO

Ilustrita ĉiumonata gazeto, por la propagando de Esperanto kaj diskonigo de la Historio, Arto, Literaturo, folkloro kaj naturaj belaĵoj, de nia lando.—Redakcio: JACA, provinco de Huesca.—Julio Mangada Rosenörn

III^a
JARO

NUMNÓ. VII-VIII.—JULIO-AUGUSTO

III^a
JARO



Pordo de la kapelo de «San Victoriano» (San Juan de la Peña)

LA POEZIO ĈE LA HISPANAJ ARABOJ
KAJ
ĜIA INFLUO EN LA KRISTAN-HISPANAN KAJ EN TIUJN
DE ALIAJ SUDAJ POPOLOJ

(Daŭrigo)

Rimarkindaj elektitaj fragmentoj el araba poezio

Laŭ la eminenta Menéndez Pelayo «neniam oni devas flankenlasi iun versaĵon, kiun famigis universala admiro; same oni ne devas akcepti iun, kiu ne havas pozitivajn meritojn», ĉi tio estas nepre plenumota por antologio, sed tion oni ne povas apliki absolute al la hispan-arabaj versaĵoj, ĉar ĉi tiuj ne altiris grandan atenton de orientemaj filologoj kaj erudiciuloj, kaj ankaŭ ĉar la hispan-araba poezio estas malmulte konata; kvankam la nombro da arabaj poetoj estis granda en Hispanujo, en nin nur venis malgranda parto el iliaj verkoj ĉu kaŭze de sinsekvaj invadoj unue (*Almoravidoj, Almohadoj, Benimerinoj*); ĉu kaŭze de la perdo de la arabaj urboj konkeritaj de la kristanoj; ĉu trie ĉar la Inkvizicia Tribunalo bruligis kaj detruis riĉajn bibliotekojn abundajn je arabaj manuskriptoj. Tamen, multon oni savis, kaj ĉi multo sufiĉas por elpruvi la gravecon de la araba poezio: el la multo fragmente iujn versaĵojn ni vidigos, kies hispanaj tradukoj estis farataj de kleraj eminentaj kritikistoj kaj arabemuloj, kiel Johano Valera, Gayangos, k. c.:

Improvizitaĵoj:

Tagon, renkontiĝis poetoj *Ybn-Hudail kaj Ybn-Kutiya kaj al ĉi tiu diris tiu:*

¡Sol, que el mundo iluminas, refulgente!,
¿de dó vienes, varón a quien respeto?
Sun', kiu mondon lumigas, brilanta!,
de kie venas vi? Mi vin respektas!

Kaj *Kutiya* respondis

De donde meditar puede el creyente,
y el pecador pecar puede en secreto.
De kie povas mediti kredanta
hom', kaj sekrete peko virt' aspektas.

En alia okazo, reĝo *Almotamid* diris al skeptika poeto *Ybn-Ammar*.

¡Oye! En el alminar de la Mezquita,
el almuédano llama a la oración.
Jen! De l'tur' moskea venas la lumo,
muezeno diras la preĝordonon!

Kaj *Ybn-Ammar* diris:

La suma de sus culpas infinita
así, tal vez, conseguirá perdón.
El senfinaj liaj kulpoj la sumo
tiel, eble, jam atingos pardonon.

Sed la reĝo reimprovizis:

Bien merece el perdón y la ventura,
porque da testimonios de verdad.
Tion, eĉ feliĉon, li ja meritas,
ĉar li pri la vero al ni atestas.

Al kio *Ybn-Ammar* subite respondis:

Con tal que todo eso que él asegura
no lo tenga por una falsedad.
Fi! Se tio, vel, pro kio hezitas,
kred' sincera ĉe la lia kor' estas.

Alian tagon, *Al-Motamid* promenadis kun *Ybn-Ammar*, ĉe la bordo de l' Gvadalkiviro, kaj *Al-Motamid*, rimarkante kiel la vento ondigos la supraĵon de la rivero kaj ĝian brilon diris improvize:

El viento transforma el río
en una cota de malla.
Ŝtalmaŝaro do fariĝas
la river' se vento blovas.



La poeto ne sciis kiel improvizi por kompleti la versaĵon komencitan de la reĝo, kaj tiam junulino, kiu apude ankaŭ promenis, diris:

Mejor cota ya no se haya
como la congele el rio.
Ni pli bonan jam ne trovas
se rivero glaciĝas.

Al-Motamid enamiĝis kun tiu virino, nomata Itimad aŭ Romaikija, kun kiu li edziĝis amante ŝin dum la tuta vivo ĉar ŝi ankaŭ estis brila poetino.

En la regno de Granada, la hispan-araba kulturo dekadencas rimarkinde, kaj la poezio kalkulas malmultajn poetojn, sed iuj el ili estas rimarkinde eksterordinaraj, ĉar kune kun *El-Jadragüi* (*Ĥadragui*) — 1192-1264 — de *Algeciras*, kiu verkis vivon de Mahometo kalkulantan 12.000 versojn; kun *Esquilula* (*Es-kilula*), princo de *Málaga*, kiu verkis rimarkindan poemon al la reĝo *Abuyusuf* (*Abujusuf*), pro lia triumfo en la batalo de *Ecija* (*Eciĥa*); kun *Abuomar*, sekretario de *Abenalahmar* de *Granada*, kiu, je 1275, laŭ ordono de la reĝo, verkis poemon instigantan la popolon al sankta milito kontraŭ la kristanoj, ni renkontas la samtempe historiiston kaj geografiiston *Abensaid el Magrebi*. Li naskiĝis en *Alcalá la Real* (Granada) je 1212 (?) el fama familio *Beni-Said*, en kiu brilis abundaj literaturistoj, el kiuj estas citinda entuziasma eminenta bibliofilo, kiu, estante guvernestro de *Algeciras* (*Alĥeciras*, tiama gravega urbo), ne sentis humiligon viziti vantan malsaĝulon, kiu posedis kajerojn kun versaĵoj kaj biografioj de verkistoj de *Algeciras*, kaj kiu nur konsentis doni ilin persone kaj ĉe si al la guvernestro se ĉi tiu rekte petus la manuskriptojn, pro kio la eminentulo, *Musa Bensaid* diris: «Mi ne devus konsenti la postulon; sed mi devas ĉi tion fari je la honoro de la kleruloj kies versaĵojn kaj biografioj estas en la libroj: Ĉu vi opinias, ke se ili vivus kaj kunvenus ĉe iu loko, mi ŝanceliĝus iri tuj viziti ilin eĉ min alligi al ili?» *Musa Bensaid* vivis sesdek sep jarojn, kaj de kiam li jam povis legi kaj skribi ne pasis tago dum kiu li ne estis leganta aŭ verkanta. Sed oni konservas de *Ali Bensaid el Magrebi* pli da verkoj ol de iu ajn el liaj familianoj. Li studis en

Sevilla la lingvon kaj la poezion kaj estis li disĉiplo de *Xalubini*; en *Kairo*, *Bagdad*, *Alepo*, *Damasco*, *Mosul* kaj *Basora*, vizitis kaj studis la bibliotekojn kaj interrilatiĝis kun la plej eminentaj sciuloj tiamaj; en *Tunizo* li estis je la servo de l' emiro *Abuabdalá Almostánsir*. kaj dum vojaĝo al Oriento, li mortis en *Damasko*.

La ĉefverko de *Abensaid* estas la *Libro pri la sfero de la literaturo* el du partoj: *El Mogrib* kaj *El Maxriq*. La unua estas kroniko de 1135 ĝis 1243, tre citita de aŭtoroj, konsistanta el 15 volumoj, el kiuj oni konservas iujn: la volumoj X^a kaj XI^a pritraktas geografion pri Hispanujo kun sciigoj pri plej famaj sciuloj kaj pri la regado de iuj omeĵaj, de *Alháquem I^a*; la XV^a pritraktas la regnojn de *Murcia*, *Valencia*, kaj *Tortosa*, *Zaragoza*, *Baleares* kaj *Sevilla*. Alia volumo, kiun oni trovis je la fino de la pasinta jarcento, estas resumo koncernanta finon de *almohada dinastio*.

Ankaŭ li verkis librojn pri la sciuloj de sia tempo, pri historio de barbaraj popoloj, de okcidentaj popoloj, pri sia propra familio, pri la hispanaj poetoj de la VII^a jarcento de la mahomet-ero, versaĵojn kaj kolekton el rakontoj aŭ anekdotoj kun intermiksitaĵoj. Li resumis la geografion de Ptolomeo, kiun profitis poste *Abulfeda*; li verkis geografian kaj historian priskribon de l' Orbo; la priskribon de sia dua vojaĝo al Oriento kaj alian pri sia vojaĝo al *Meko*. Li daŭrigis la epistolon de *Abenházan*, priskribante la literaturan movadon de la mahomet-ero Hispanujo.

Almacari elĉerpis el la verkoj de *Abensaid* grandparte siajn *Analectas*, kaj *Abenaljatabid* laŭdegas lin dirante: «li estas centro de la ringo el siaj famiiianoj, scienco de sia ĝento kaj perlo de sia popolo, klera literaturisto, nelacigebla vojaĝanto, erudicia elserĉadanto de publikaj bibliotekoj, diligenta historiisto inda je admiro».

Jen fragmento el erotika versaĵo hispane tradukita de *Valera*:

Mientras gimen las palomas,
alárgame el vaso lleno,

venga vino, y de mi seno
ahuyente todo pesar
.....

Dicen que por causa tuya
adquiero perversa fama;
que el mundo loco me llama
y que se burla de mí;
que tus amores quebrantan
la energía de mi vida.
que está mi hacienda perdida,
que hasta mi nombre te dí.

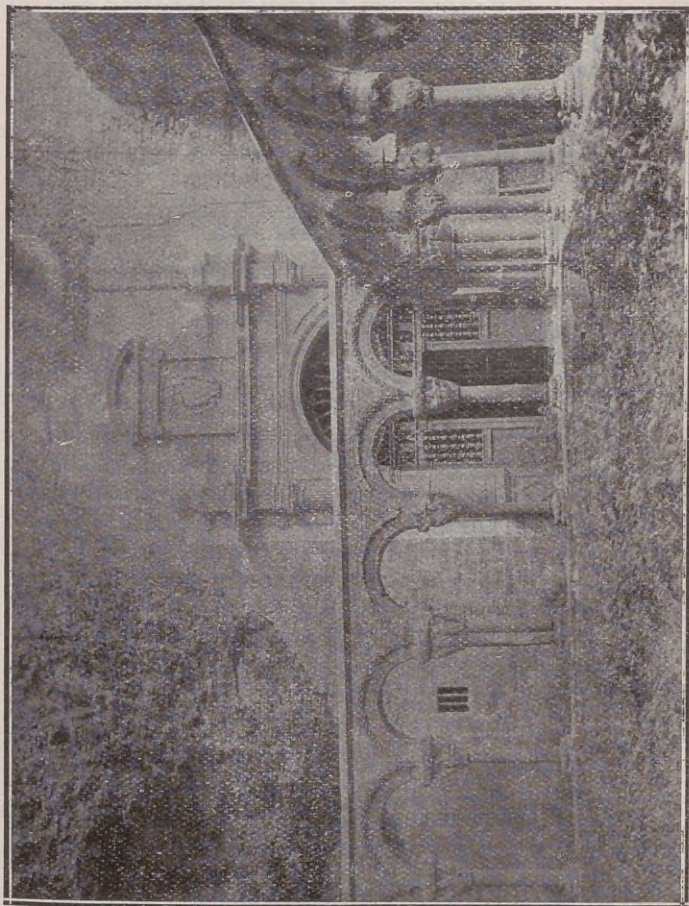
Pero yo al punto respondo
que temo más tus desdenes,
que honra, paz, salud y bienes,
en un instante perder...

Dume kveras la kolomboj,
donu min glason da vino
por ke de l'mia la sino
ĝi forign la suferon.
.....

Al ŝi amo mia kaŭzas,
ke min freneza mond' voku,
kaj ke ĉi tiu min moku;
jen malbona mia famo;
ke de l' vivo energion
mian ĉi amo frakasas;
ke mi bienon perdilasas
eĉ honoron mi ŝin donis.

Sed rapide mi respondas
timi pli multe cagrenojn
ŝiajn al mi, ol bienojn,
sanon kaj honoron... perdi...

Kiam *Abensaid* restadis en Egiptujo, sentante profundan
nostalgion al patrolando, li verkis unu el plej belaj kaj rimar-
kindaj poemoj, el kiu jen fragmento en hispana lingvo el ĉer-
pita el la verko «Historio de la Literaturo hispan-araba» de
Angel González Palencia same kiel la antaŭa:



Kolonaro de galerio (San Juan de la Peña)

Este es Egipto, pero ¿dó está la patria mía?
Lágrimas su recuerdo me arranca sin cesar:
locura fué dejarte, ¡oh bella Andalucía!
tu bién. perdido ahora, acierto a ponderar
¿Dónde está mi *Sevilla*? Desde el tiempo dichoso
que yo moraba en ella, lo que es gozar no sé.
¡Qué apacible deleite cuando, al son melodioso
del laúd, por su río cantando navegué!

Gemían las palomas en el bosque, a la orilla
músicas resonaban en el vecino alcor...
cuando pienso en la vida alegre de *Sevilla*
lo demás de mi vida me parece dolor.

¡Y aquellas gratas horas en el prado florido!
¡Y aquella en los placeres suave libertad!
Recordando mi dulce paraíso perdido,
cuanto en torno me cerca es yermo y soledad.

Hasta el eco monótono de la movable rueda
que el agua de la fuente obligaba a subir,
cual si cerca estuviese, en mis oídos queda:
toda impresión de entonces en mí suele vivir.

No eran por la censura mis goces perturbados;
la ciudad es tan linda, que se allana el Señor
a perdonar en ella los mayores pecados;
allí hasta el fin del mundo puedes ser pecador.

La soberana pompa del caudaloso *Nilo*
se eclipsa ante la gloria del gran *Guadalquivir*.
¡Cuántas ligeras barcas en su espejo tranquilo
se ven, al son de músicas alegres, discurrir!

.....

A *Málaga* tampoco mi corazón olvida;
no apaga en mí la ausencia la llama del amor.
¿Dónde están tus almenas ¡oh *Málaga* querida!,
tus torres, azoteas y excelso mirador?

Allí la copa llena de vino generoso
hacia los puros astros mil veces elevé,
y en la enramada verde, del céfiro amoroso
sobre mi frente el plácido susurrar escuché.

.....

Jen mi en Egiptuj'; sed al patrujo, do, kio?
Ĝia la rememoro min plorigas senĉese;
ĝin forlasi malsaĝo, bela Andaluzio!,
ĝian bonon, perditan nun, mi laŭdas karese.

Kie estas *Seviljo*? De la tempo feliĉa
kiam loĝis mi en ĝi, ĝojo min plenforlasis.
Tiam, kia feliĉ', je l' takto melodiriĉa
de l' liut' kaj kantante, mi riveron barkpasis!

Ĉe la bordo, arbaren, de l' kolomboj la kvero;
la muziko aŭdiĝis ĉe la altano najbara...
pensi pri la *Sevilja* gaja viv', senespero!
faras al mi la nunan esti tute amara.

Ho; agrablaj la horoj ĉe l'florhava ebena!
Por plezuroj tiama milda mia memvolo!
Mi, rememorigante pri perdita l'edeno,
kredas min en dezerto, en kompleta izolo.

Monotona la eĥ'de turniĝanta, laŭ plaŭdo,
rado, kiun turnadas de la akvo la fluo,
restas, kvazaŭ proksima ĝi, ĉe mia la aŭdo:
tiamajo persistas mia, ankaŭ nun, ĝuo.

Miaj ĝuoj ne havis de l'cenzuro riproĉon,
ĉar de l'urbo beleco Dion bone disponas
por aŭdigi indulgan ĉiam lian la voĉon;
ĝis la fino de l'mond', Li tie ĉion pardonas.

Akvabunda la pompo tre majesta de l'Nilo
eklipsiĝas pro l'gloro de la Gvadalkivir',
ĉar ĝirave spegulas en mirinda trankvilo
multajn barkojn, dum gajas la muzik', jen la mir'!

.....

Eĉ *Malago* ne estas de la kor'forgesata,
ne ĉe mi estingiĝis ama flamo pro l'foro.
Kie ciam terasoj, turoj—ha *Malago* amata!—
rigardejo mirinda, estas? Diru al Koro!

Tie plenan pokalon da bongusta vin'fama
mi milfoje ja levis al ĉiela lazur',
kaj ĉe l'verda l'aleo, milda vento tre ama
frunton mian kisadis kun agrabla susur',

.....

Pasaron estas dichas, pasaron como un sueño,
nada en pos ha venido que las haga olvidar;
cuanto Egipto me ofrece, menosprecio y desdeño;
de este mal de la ausencia no consigo sanar.

(Continuará)

VISITA DE INSPECCION

En cumplimiento de Orden de la Subsecretaría del Ministerio de Instrucción pública y Bellas Artes se gira esta visita, y, como resultado de la misma, se emite el siguiente informe:

En el año 1903 se creó la primera Sociedad española para la propaganda del Esperanto; y, en el año 1925, como consecuencia del Congreso Nacional Esperantista, se reconstituyó la Sociedad, con el nombre actual de «Sociedad Española Esperantista», y se fijó su domicilio, que es el que hoy tiene, en el piso 1.º de la casa número 10 de la calle de Sagasta, de esta Corte, en donde tiene establecida su organización Central la Cruz Roja.

Integran la Sociedad esperantistas aislados, en grupos y en federaciones regionales de grupos; y a la Directiva superior, que reside en Madrid, pertenecen dos Vocales por región.

Las finalidades de esta agrupación son: propagar el Esperanto en España y cooperar a la acción de las demás sociedades similares que funcionan en los demás países.

Persiguiendo estos fines viene realizando una labor inteligente, perseverante y entusiasta; organiza cursos gratuitos de esperanto en todos los centros oficiales y particulares que lo desean y, con caracter oficial, dió cursillos para maestros y maestras de la provincia de Madrid; da clases y conferencias por la radio; consiguió que se adopte el Esperanto para los telegramas diferidos extranjeros, y que se publicara en Esperanto la Guía oficial de Sevilla y el libro del VII Congreso español de Esperanto; ha celebrado un Congreso esperantista en Sevilla y otro en Oviedo, llevando a este último una exposición de trabajos escolares, en Esperanto, de dieciocho países extran-

Pasis tiu feliĉo, kiel rev'delikata,
poste venis nenio por forgesi, do, ĝin;
Egiptujo, nu, estas de mi jam malsatata;
el ekzila malsan', neni' kuracos jam min.

(*Daŭrigota.*)

INSPEKT-VIZITO

Plenumante la Ordonon de la Vicsekretario de la Ministerio de Publika Instruado kaj Belaj Artoj, oni faras ĉi tiun viziton. kaj, kiel rezultato de la vizito mem, oni donas la jenan informon:

Je 1903, oni fondis la unuan hispanan Societon por la propagando de Esperanto; kaj je 1925, kiel sekvo de la Nacia Esperanto-Kongreso, oni reorganizis la Societon kun la aktuala nomo «Hispana Esper-Asocio», kaj oni difinis ĝian loĝejon, kiu estas nune tiu centra de la Ruĝa Kruco, 1.^a etaĝo de la domo n.^o 10.^a de la strato Sagasta de ĉi tiu urbo.

La Asocio konsistas el izolitaj esperantistoj, el grupoj kaj el regionaj federacioj el grupoj; kaj al la supera Komitato, loĝanta en Madrido, apartenas du Voĉdonantoj po regiono.

La celoj de ĉi asocio estas: disvastigi Esperanton en Hispanujo kaj kunlaboradi kun samaj asocioj fremdaj por la triumfo de Esperanto.

Por atingi tiujn celojn ĝi efektivigas saĝan laboron konsantan kaj entuziasman; organizas senpagajn kursojn de Esperanto en ĉiuj oficialaj kaj privataj instruejoj dezirantaj instrui Esperanton kaj, oficiale, klarigis kursetojn por geinstruistoj de Madrido; klarigas la lingvon kaj faras paroladojn pri ĝi per radio; trafis enkonduki Esperanton por la prokrastitaj telegramoj al fremdlando kaj aperigi esperanten la oficialan Gvidlibron de Sevilla kaj la libron pri la VII hispana Kongreso de Esperanto; okazigis esperantajn kongresojn en Sevilla kaj Oviedo, organizante por ĉi tiu ekspozicion el lernejoj laboritaĵoj per esperanto kiun partoprenis 18 fremdaj landoj; instalas, ĉe Komerca Foiro de Gijón, esperantan fakon; distribuas diplomojn pri kapableco.

jeros; instaló, en una Exposición de Muestras de Gijón, una sección de útiles esperantistas; distribuye diplomas de capacidad a los alumnos de su Instituto, previos exámenes que se hacen, para preparar personal capacitado para la enseñanza; edita una revista, estableciendo el intercambio con las de las demás naciones; regala folletos, programas, claves, circulares y demás abundante material de enseñanza y de propaganda; está organizando, para celebrarlo en Zaragoza, el IX.º Congreso nacional esperantista; aspira a prestar una utilidad práctica al fomento del turismo en España, y a que se implante oficialmente en ella el Esperanto; está afiliada a la organización internacional de Esperanto, para asistir, como lo viene haciendo, a los Congresos internacionales que se celebran anualmente, y contribuye a dar a conocer fuera de España lo que ésta representa en todos los aspectos del progreso humano.

Para esa labor cultural que viene realizando esta Sociedad, que lleva una marcha ascendente y progresiva, no dispone de otros recursos que el que representa la cuota anual de dos pesetas que abonan unos 400 asociados y la subvención que da el Ministerio de Instrucción Pública, que ascendió el año anterior a 1.500 pesetas, cubriéndose el déficit con la aportación voluntaria que hacen algunos esperantistas entusiastas, que son escasos en número para cubrir esas diferencias.

Madrid, 24 de Abril de 1930.

El Inspector,
CHACON

PRI MITOLOGIO

(*Daŭrigo.*)

SATURNO. LIAJ FILOL. TITANOJ

Titano devis heredi la regecon el Uranuso, sed ĉu tial ke Saturno eltronigis la tiranon kaj malaperigis la riskon al malliberigo por si kaj por siaj ge fratoj, ĉu tial ke Titeo tion petis, ĉu tial ke la kripliginto ne konsentis forlasi al aliaj manoj la frukton de sia krimo, la fakto estas, ke Titano, la plej aĝa, cedis siajn rajtojn al Saturno (Kiu antaŭe edzigis kun sia fratino

al lernantoj sukcesintaj per ekzamenoj pri la lingvo, por prepari kapablan instruistaron laŭ plano de la Instituto; eldonas gazeton, kiun interŝanĝas kun aliaj de la ceteraj landoj; donacas broŝurojn, programojn, ŝlosilojn, cirkulerojn kaj plian propagandmaterialon; celas okazigi la IX.^{an} Nacian Kongreson de Esperanto en Zaragoza; pretendas liveri praktikan utilon por la progresigo de l' turismo en Hispanujo kaj ke oficiale enkonduku Esperanton la Registaro en la landon; estas alligita al la internacia Esperanto-organizaĵo, por ĉeesti, kiel faris ĝis nun, la internaciajn Kongresojn ĉiujare, kaj helpas diskonigi al fremdlandanoj ĉion pri Hispanujo laŭ ĉiaj vidpunktoj de la homa progreso.

Por tiu kultura laboro, kiun efektivigas la Asocio, senĉese progresante, nur havas la rimedojn, kiujn liveras al ĝi la jarkotizo el 2 pesetoj jare pagata de proksimume 400 membroj, la subvencio donita de la Ministerio de Publika Instruado, kiu estis el 1.500 pesetoj la ĵus pasinta jaro, saldante la deficiton per la memvola mondonaco de iuj entuziasmaj esperantistoj, malmultenombraj. Madrido 24.^{an} de aprilo de 1930.—La Inspektoro: CHACON.

Rimarko: La Inspektoro demandis kiel oni povis eldoni gazeton kaj fari aliajn servojn, kaj oni klarigis al li pri la sindonemo de iuj samideanoj por eldoni la gazeton, k. t. p.; tial li redaktis en ĝenerala senco laŭ estas dirite.

Rheo aŭ Cibeleso) sed kondiĉe ke la edzo estu manĝonta ĉiujn ĵusnaskitojn, celante konservi por sia posteularo la rajton okupi la tronon. Oni diras, ke je la komenco, Saturno avide kaj plezure manĝis la ĵusnaskitojn kaj ĵusnaskitinojn ne atentante la sekson, fidela je la promeso. Cibeleso ne estis promesinta tion, kion Saturno, haj ŝi malaprobis eĉ abomenis konduton de sia edzo, kaj ŝi, nepova je forto, por eviti kanibalecon de la edzo, uzis ruzecon kaj donis al Saturno ŝtonojn envolvitajn en naskiĝtolaĵoj, kiujn la barbara kaj bruta edzo manĝis same, kiel se ili estus la ĵusnaskitoj. Tial Cibeleso savis Neptunon, Plutonon, Vestuson (Vesta'), Cereson, Jupiteron kaj Junon la du lastaj estis dunaskitoj.

Ĝenerala opinio diras, ke Cibeleso trompis Saturnon per ŝtonoj; sed iuj opinioj asertas ke tia trompo estis uzata nur por savi Jupiteron, kiu, kvankam la malplejaĝa estis la plej potenca. Laŭ la lastaj opinioj, Neptuno, Plutono, Vestuso kaj Cereso, trairis la gorgon de Saturno, en lian stomakon, kiu ne povis disgesti ilin pro kio ĉi tiu restis vivante ĉe la patra stomako; sed Saturno, englutinte la ŝtonon anstataŭantan Jupiteron, estis kaptata de kruelaj doloroj. Feliĉe por Saturno kaj por la englutitoj, diino nomata Metiso (laŭ iuj *Metis'o* signifas *scio*), kies devenon oni ne scias, sperta je medicino, donis al Saturno ian trinkaĵon, per kiu li unue vomis la ŝtonon, sekve la vivantajn englutitojn. Tamen, ĉi tiu lasta opinio ne estas la plej akceptita, kaj oni supozas, ke Saturno englutis tiom da ŝtonoj, kiom da gefiloj estis savataj de Cibeleso, kaj ke ĉi tiu kaŝis la gefilojn ĉe diversaj regionoj, ĝis kiam la Titanoj komandataj de la plej aĝa atakis kaj venkis Saturnon. Cibeleson amis Jupiteron pli, ol ceterajn gefilojn.

ENLANDA KRONIKO

Zaragoza. Okaze de vojaĝo de la kronikisto, ĉi tiu vizitis la grupon «Zaragoza Esperantista» kaj povis konstati la forton, vigecon kaj entuziasmon de ĉiuj ĝiaj multenombraj membroj. Rimarkinda fakto estas la foketo el blindaj samideanoj tute flue kaj sufiĉe karekte parolantaj esperanton. La grupo daŭrigadas siajn ekskursojn al najbaraj vilaĝoj en kiuj ludas la piedpilkon iuj el la membroj, kaj okaze de la ekskurso kaj ludo oni faras gravan propagandon. Ankaŭ ĉe Zaragoza mem, per kunvenoj tre oftaj en kafejo por praktiki la lingvon, la grupo faras propagandon.

La vojaĝinto ankaŭ vizitis la loĝejon de la grupo «Frateco» vespere, sed bedaŭrinde li ne renkontis samideanojn kaj li ne povis resti tie ĝis la horo, je kiu, nia kompetenta samideano S-ro Oros klarigis kurson pri franca lingvo.

«Zaragoza Esperantista» okazigis, la 12.^{an} de julio, gravegan feston. En la teatreto «Fuenclara» sperta aktoraro el amatoroj rimarkinde ludis dramon komedion «Ya no es así la parábola»

(Jam ne estas tiel la parabolo), originale verkita de S-ro Manuel Grao Gracia, entuziasma samideano nia de la dirita grupo. Estas citinde, ke la drama komedio entenas esperantajn scenojn, pro kio la propaganda efiko estis granda, ĉar Esperanto aŭdiĝis kvazaŭ itala lingvo. La aŭtoro estis aplaŭdata entuziasme de la publiko same kiel la aktoroj. Dum la festo oni disdonis gravajn cirkulerojn pri Esperanto en Hispana lingvo, kaj la blindula fakō de la grupo ludis la himnojn «La Espero», «Tagiĝo» kaj «Esperanto super ĉio» krom aliaj muzikaĵoj, kaj tial ke la blindaj muzikistoj estas veraj virtuozoj, ili estis tondre aplaŭdataj kaj kore gratulataj kune kun la aŭtoro kaj aktorararo. Rimarkinde estas la antaŭeniro kaj progreso de ĉi tiu grupo, kiu dum unu jaro de la fondo en ĉi daton varbis cent kvindek membrojn, el kiuj triono estas fervoraj propagandistoj, kiuj aktive, vigle; laŭ diversaj manieroj agadas senĉese.

Madrid. Grava nova semajna gazeto «Rebelión» aperigas esperantan fakon, ĉar la eldonistoj konsciis la gravan rolon de Esperanto.

La Esperantista Laborista Grupo vigle agadis eĉ sukcesplene kaj ĝi promesas multe pli por la nova jaro. Ĉi tiu entreprenas gravan celon: starigi Laboristan Esperantistan Federacion.

La grupo «Antaŭen» okazigis rimarkindan propagandfeston kiu konsistis el parolado de S-ro Carlos de San Antonio pri progreso kaj disvolvigado de Esperanto ĝis nun, projekcio de la belega kaj rimarkinda esperanta filmo de la Kongreso de H. E. A. en Oviedo, vidiganta la belegan kamparon de Asturias, kaj fine el varmaj entuziasmaj kaj elokventaj paroloj de la Prezidanto de la grupo S-ro Luis Lozano.

Gijón. Astura Esperanto-Asocio okazigis, la 8.^{an} de la ĵus pasinta junio, gravan feston por solenigi Esperanton: matene estis meso kaj vespere solena vespermanĝo, kiun prezidis S-ro Tomás Guisasola, Rektoro de la Katolika Klubo; parolis S-roj: Isidoro Cortina, prez. de la Katolikaj Junularoj, kaj Rufino Menéndez kaj pastro Jozefo de la Torre, kaj faris la resumon S-ro Rua, prez. de «Astura Esp.-Asocio», rekomendante al la Katolikaj Junularoj la alprenon de Esperanto. Oni sendis salut-telegramojn al naciaj kaj fremdaj organaĵoj.

La Komitato konsistas el: Episkopa Moŝto de Asturias, d-ro. Johano Bautista Luis Pérez, Hon-prezid; S-ro Francisco Me-

néndez Rua, agrikultura inĝen., prez., S-ro. Emilio Tuya García, ĝenerala inpektoro de doganoj, vicp.; S-ro Juan A. Zarracina ĝenerala sekret.; S-ro Salvador García, sekr.; S-ro Enrique Mengod, trez. S-roj Calixto de Rato (medicina d-ro), Joaquín González (pastro), Fernando García (bienulo), Florencio Villa (supera profesoro) kaj Gerardo M. Marina (elektra meĥanikisto), konsilantoj.

En la Profesia Komerca Lernejo oficiale la profesoro S-ro Antonio Rodríguez Ponga de ĉi Lernejo estis rajtigata, por klarigi Esperanton, de la jena rezolucio:

«La Vicsekretaria Moŝto de la Ministerio de P. I., la 9.^{an} de junio diras la jenon:

Kaŭze de via peticio al ĉi Ministerio pri rajtigo al tiea profesoro S-ro Antonio Rodríguez Ponga por klarigi Esperanton ĉe tiu Lernejo dum la somera libertempo. Ĉi Vicsekretario favore decidis la peton sed atentante ke la instruado estu senpaga kaj ne havu akademian valoron.»

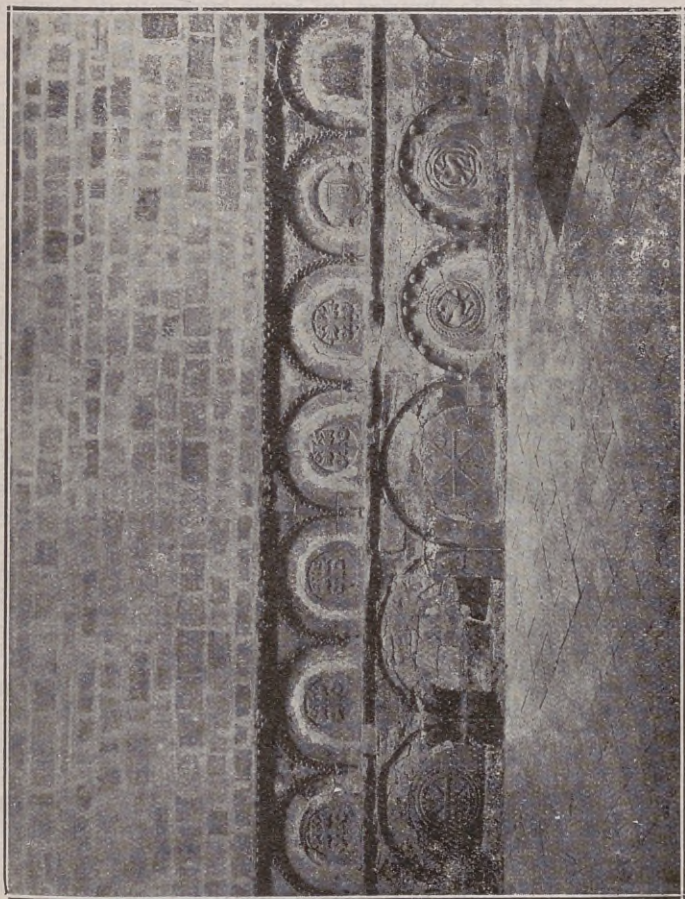
Tial en la Lernejo disvolviĝadas la kurso, kiu tamen valoros laŭ la Reĝa Ordono konsideranta *merito oficiala* la ateston pri kapableco, donita de la Ministerio de P. I. je 1911. Ĉi tio estas nova sukceso de H. E. A.

Vigo. Nia malnova kaj sperta samideano S-ro Antonio Jiménez Verger, kiu deĵoras sur la granda torpedoboato «Sánchez Barcáiztegui» vizitanta baldaŭ fremdajn havenojn, sukcese malfermis kurson de Esperanto por la ŝipanaro, ĉi tiu kurso estos fruktodona ĉar vidigos utilon de Esperanto.

Las Palmas (Canarias). La ĉi tiea esperantistaro sin sentas forta kaj kapabla por entrepreni gravan taskon: eldoni revuon por diskonigi Esperanton en la Insularo kaj doni al tutmondaj samideanoj konojn pri la historio, folkloro; komerco, k. t. p., de la Insularo. Je la fino de aŭgusto aperos la unua n-ro. Abonprezo: por Hispanoj, SES peset, jare; por fremduloj SES sv. fr. Adreso: Esp.-Oficejo «Kanaria Insularo.» Str. Pedro de Vera, 9. Las Palmas.

Jaca. En la somera Universitato estis elmontrado de Esperanto Progreso por abunde riĉa ekspozicio el gazetoj, afiŝoj, gvidlibroj, fotoj, k. t. p., instalita en vasta salono. En ĉi Universitato disvolviĝas kurso.

Ferrol. Rapide jam ekfruktiĝas la obstina propaganda la-



Tombaro de aragonaj nobelu'oj (San Juan de la Peña)

boro de nia nelacigebla samideano S-ro Salvador Oliĝan, Dank' al ĝi alia militŝipo, «Dato», havas grupeton el samideanoj. Jen efika laboro gvidata de vera zamenhofa sento ĉe medio tre malfavora pro influo de altranga kaj fanna kuracisto de la urbo, kiu bedaŭrinde forlasis Esperanton por fariĝi idisto.

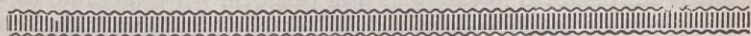
NEŬTRALULOJ KAJ NENEŬTRALULOJ

Estas bedaŭrinda la nekonscio aŭ la partia pasio de tiuj esperantistoj, kiuj agadas kontraŭ la neŭtrala universala Esperanto-movado; ili falis en grandan eraron. De unu flanko «Katolika Espero», de alia flanko «Sennaciulo» vidigas la tendencojn varbi nure por siaj respektivaj asocioj kiel eble plej multenombrajn adeptojn, flankenlasante aŭ eĉ malrekomendante la neŭtralan movadon, opiniante malsaĝe, ke ĉi movado, per siaj naciaj aŭ enlandaj kaj universala organizaĵoj, ne akcelas la alvenon de la triumfo de Esperanto aŭ estas danĝera al iliaj respektivaj organizaĵoj. Unue, dank' al la konstanta, entuziasma, sindonema, laboro de la neŭtraluloj, la esperantista katolikaro, la sennacieca esperantistaro kaj aliaj partiaj aroj el esperantistoj, ekzistas kaj rimarkinde progresas, por la bono de Esperanto, kaj laŭdinda estas la plinombrigo de ĉi tiuj apartaj partiaj organizaĵoj esperantistaj; due, la neŭtrala movado, pro sia neŭtraleco mem, per la enlandaj organizaĵoj, seninterrompe altiras atenton ĉies kaj iom post iom atingas interreson eĉ helpon de la Registaroj, sendanĝerigante la vojon al oficiala alprenado de Esperanto por la instruplanoj de la lernejoj kaj des pli atingos de la Registaroj kiuj anj, ju pli potencaj aŭ multenombraj estu la enlandaj neŭtralaj organizaĵoj. Fakte konvinkas pri ĉi tio lasta: sperta, kompetenta samideano de USSR ĉeestis la Universalan Kongreson de Esperanto en Danzig kaj sciigis pri la granda soveta Esperanto-movado kaj pri la granda helpo de la soveta Registaro al Esperanto, ke la Registaro tute bone konsciis utilon de Esperanto kaj neceson ĝin oficialigi por instruplano de la lernejoj, sed la

Registaro ne decidis oficiale pri la lingvo por eviti, ke la malamikaj Registaroj juĝu Esperanton lingvo de komunistoj kaj tial decidu kontraŭ Esperanto.

La enlandaj kaj tutmonda neŭtralaj Esperanto-movadoj ne baras la vojon, ne malhelpas la disvolviĝon kaj progreson de la neneŭtralaj; tute male, la neneŭtraluloj deflankiĝemaj devas konvinkiĝi, ke inter ili estas multaj, kiuj samtempe apartenante al neŭtralaj movadoj, vige, entuziasme, sindoneme, agadas por siaj respektivaj neneŭtralaj unuiĝoj, ĉar ili estas veraj pioniroj klare konsciantaj devon por antaŭenpuŝi Esperanton al Registaroj per enlandaj kaj tutmonda neŭtralaj movadoj kaj samtempe por agadi ĉe la aparta plej kara kampo laŭ intimaj koraj celoj aŭ idealoj, ĉar ili ankaŭ konscias la utilon de kiel eble plej multenombraj neneŭtralaj organizaĵoj apud kiel eble plej potencaj neŭtralaj. Kial katolikoj, proletoj aŭ iuj aliaj, ne aliĝas al neŭtralaj organizaĵoj? Atentu, superĉio la proletoj, ke la nuntempa Esp-movado neŭtrala konsistas el humiluloj apenaŭ havantaj pli ol necesajn monrimedojn por la vivo, ĉu estas burĝoj la instruistoj, kuracistoj, inĝenieroj, k. t. p., kiuj estas envicigitaj de la neŭtrala Esp-movado? Kie estas ĉe ni kapitalistoj? Se iuj estus, ili estas estimindaj, ĉar ili estas idealemuĵoj konsciantaj, ke mono ne estas vera ĉionhelpilo.

Ĉiuj movadoj gajnos rapide, kiam oni enkonduku Esperanton oficiale en la lernejojn, kaj ĉi tion nur la neŭtraluloj atingos; tial senkonscie malakcelas ĉi tion tiuj, kiuj deflankiĝas de la neŭtrala movado kaj propagandas, kiel solan efikan esperantisman, la neneŭtralan. Pensu kaj agu saĝe: neŭtraluloj kaj neneŭtraluloj komplementigas unu la aliajn; fortigu la neŭtralajn organizaĵojn ĉar ĉi tiuj fortigos kaj multeplinombrigos konsekvence la neneŭtralajn. Ĉi tion konsilas al vi, kiu agadas fervore, nelacigeble, de antaŭlonge, kaj apartenas al la du movadoj.



EL ESPERANTO EN EL EXTRANJERO

Seikoo Gotoo fundó hace poco más de diez años una sociedad titulada «Kibosha» (La Esperanza), en Tokio, la que ha superado ya el millón de miembros y desempeña un papel im-

portante en el movimiento social japonés, pues su influencia se extiende a las urbes, a las ciudades y aldeas, a los campos, talleres, escuelas, etc., etc. Tiene escuelas propias, cuatro de ellas dirigidas por el señor Gotoo, en Tokio; edita seis revistas mensuales (una para ciegos y otra con sección esperantista); y publicó unas cuantas decenas de libros. La acción de esta sociedad es solamente moral y cultural, ajena a toda idea política particularista, a toda idea racial y religiosa, basándose en principios de respeto, confianza y amor recíprocos, de trabajo, estudio e investigación. El fundador y director señor Gotoo, con los demás elementos directivos, conscientes de la importancia del Esperanto en pro del objetivo de «Kibosha», han sumado a la Sociedad la revista Esperantista «Esperanto», que ha pasado a llamarse «Esperanto Kibosha» y que, como en principio, tiene por objeto difundir el esperanto entre los japoneses pertenecientes a la Sociedad; está redactada principalmente en japonés. Los 4.000 ejemplares del primer número fueron rápidamente agotados; para el segundo, el 19 del próximo pasado abril, había ya 4.697 suscripciones anuales, siendo, además, muchas las trimestrales y las semestrales, alcanzando la tirada actual, a los cuatro meses de vida de la revista, 12.000 ejemplares. El entusiasmo despertado entre los *kiboshanos* es tal, que se espera llegar a 40.000 suscriptores antes de finar el año.

El director y fundador señor Gotoo y su hija, la señorita Sumako Gotoo, aprendieron la lengua para hacer su viaje a Europa y asistir al Congreso Universal de Esperanto en Oxford.

Es evidente la importancia de este viaje, como evidente es el resultado extraordinariamente favorable del mismo a la causa esperantista. Los japoneses se han identificado con el pensamiento de su exministro de Estado, conde Hayashi, y han hecho suyas sus palabras llevándolas a la práctica: «el Esperanto es el evangelio de los japoneses y debe ser el de la humanidad entera».

EL ESPERANTO Y LOS FERROCARRILES POLACOS

La Dirección de los Ferrocarriles polacos ha prometido conceder grandes rebajas en los billetes a los esperantistas extranjeros que visiten Polonia en cualquier época. Caravanas de excursionistas en número mínimo de diez pidan informes a Pollanda Esperanto-Delegitaro (Delegación Esperantista Polaca), Sloneczna, 31, I (J. Alfus) Kraków.

RECENZEJO

«*Juneco kaj Amo*», de Edward S. Paysson, 11 × 16 1/2 cm., 70 paĝa, eldonita de The Esperanto Publishing Company, Limited: havebla ĉe The British Esperanto Association Inc. 142 High Holborn, London W. C. 1. Prezo. 1 ŝ 3 p., broŝurita: 2 ŝ 6 p, bindita. La aŭtoro, unu el la plej bonaj Esperanto verkistoj, per flua, simpla kaj korekta lingvostilo, prezentas al ni tre interesan venecian legendon: sperta pentristo renkontas malriĉan fraŭlinon, kies beleco amfrenezigas lin kaj kiu estas inspiro kaj obstina celo al liaj penikoj, neniam trafantaj plenan sukceson al lia deziro; la pentristo kaj la modelo amas sin reciproke; la amo lia estas laŭ tiu de honora, laborema kaj grandanima artisto. Al ĉi tiu revenas amata kamarado, pri kiu multfoje li parolis al sia amatino, ankaŭ sperta artisto gravuristo, sed aventurema kaj tro virinema. La pentristo akceptas plenge frate la amatan kamaradon, kiu, mirigate de la progreso de la pentristo, interesiĝas pli kaj pli, kaj super ĉio vidante portreton de lia amatino, kiu fulme vekas ardan pasion en lin. La gravuristo deziras koni la modelon, kaj la pentristo komplezas lian deziron. Fine, la gravuristo forkuras kun la modelo; la pentristo sekvas la geperfidulojn avida je venĝo, kaj kiam li, apud ili, sin pretigas alsalti al ili por ilin mortigi, lia grandanimeco triumfas devigante lin forĵeti la ponardon kaj forlasi la lokon. Baldaŭ li mortas kaj laŭ lia testamento, oni enterigas lin ĉe la loko en kiu li surprizis la geperfidulojn.

«*Esploro pri la situacio de la bretono lingvo en 1928*», estas la I.^a libro de la Internacia Kelta Biblioteko (Gwalarn-Brest.

1930) 14 × 20 cm., 49 paĝa, en bretona kaj esperanta lingvoj, kun 11 kartoj. La teksto celas elpruvi la uzon de la bretona lingvo, kiu estis lingvo, ĉies ĝis la X^a jarcento, ĉar de ĉi epoko la franca lingvo eniris suban Bretonujon pro reveno de bretona nobelularo ekzilita kaŭze de invadoj de skandinavo. La nobelularo influis la burĝojn kaj klerulojn, kaj de tiam, do, la bretona kaj la franca fariĝis lingvoj de Bretonujo. Je la XIX^a jarcento, la rekrutigo de bretonoj por la tera kaj mara francaj armeoj, la plimultigo de lernejoj en kiuj oni instruis franclingve kaj la turismo akcelis la uzon de la franca lingvo eĉ por la vilaĝanoj. La verko estas simpla kaj bonstila.

«*La vero pri la persekutoj kontraŭ religio en U SS R*», de Servud, eldonita de unio de militantaj ateistoj, 62 paĝa, 1930, estas broŝuro tre interesa por elpruvi ke soveta registaro nur persekutas leĝe pastrojn kaj religianojn diversajn pro iliaj agadoj kontraŭ la soveta republika kun pretekstoj religiaj. Dokumentoj kaj paroloj de katolikaj pastroj aperas en la broŝuro kiel gravaj atestoj pri la kompleta libereco por praktiki la religion, kiun ajn. La verko enhavas preserarojn, kaj ne tute bone oni zorgis ĝin de la lingva vidpunkto, verŝajne rapide oni ĝin preparis.

«*Esperanto por infanoj*», de G. Gladstone Solomon, A. R. D. S., aŭtoro de «*Le Français pour Jeunes*», 14 × 21 1/2 cm., 69 paĝa, eldonita de The Esperanto Publishing Company Limited, kaj havebla ĉe The British Esperanto Association, Inc., High Holborn, London, W. C. 1, Anglujo. La libro estas rimarkinda, kaj de ĉiuj vidpunktoj laŭdinda kaj rekomendinda ne nur por lernigi Esperanton al infanoj, sed por lernigi generale la lingvon, prezentante familion el musoj; kaj per 26 ĉapitroj (Familio, Domo, Manĝocambro, Familio (denove), Demandoj de Johano, Ĝardeno, Infanoj, Cormoĉambro, Nomoj de la tagoj. Verda pomo, Porkoj, Onklo kaj onklino, Johano kaj frukto, Kaŝludo, Pri «Ej», Pri «Ist», Pri «Il», Gramatiko, Pri «Et» kaj «Eg», Aritmetika leciono, Baleno, «Ig», «Iĝ», «Iĝ», Horo, Zoologia ĝardeno, Monatoj) kaj helpo de 15 bildotabeloj simple sed perfekte desegnitaj, certe kaj sukcese havigos al ĉiuj la lingvon. Prezo: 1 ŝ 6 p.

PRI ĈE INSTITUTO DE ESPERANTO

Ĵus oni fondis ĉi Instituton kun sidejo en Hago, kaj kies celo estas: tutmonda grandskala disvastigo de Esperanto per Ĉemetodaj kursoj.

Antaŭ ĉio mi, kiel ĉiuj samideanoj devas konstati la plej varmajn laŭdojn kaj aplaŭdojn al la laboro farita kaj farata de S-ro Andreo Ĉe, kiun, eĉ sen Instituto, li povos daŭrigi. Sed, sekve, mi devas pritrakti sincere la tutan aferon.

Ĉu la rekta metodo por lernigi Esperanton uzata de S-ro Ĉe estas ĝuste *ĉea*, naskita de S-ro Ĉe? La rekta aŭ natura metodo por instrui lingvon estas multe pli antaŭa je la tago de kiam S-ro. Andreo Ĉe ekklarigadis Esperanton de lando en landon. Mi ĉiam opiniis, ke instruado de lingvo devas atenti tion, kio okazas nature al infanoj, kaj al maturaĝuloj translokigintaj en fremdajn landojn ne havante ian konon pri la lingvo parolota ne pre pro la translokiĝo, t. e., «la lingvoj eniras tra la aŭdaj organoj», pro kio, de la unua momento, mi ĉiam parolis esperante, ĉar unue estas necese eduki la aŭdon al Esperanto, ke la aŭdo komprenigu Esperanton al la cerbo kaj devigu la memoron konservi la sonojn kaj parolojn, ke la cerbo, pensante, devigu la memoron traduki esperante la penson kaj samtempe la volo devigu la buŝajn organojn esprimi esperante la penson; uzante Esperanton de la unua momento estos granda helpilaro al instruado la mimiko, gestoj, desegnoj, bildoj objektoj, faroj, k. t. p.; akompanantaj la parolon. Por kurso el 40 lecionoj (unu horo po leciono), mi uzis tre taŭgan libreton, tute en Esperanto, de belgo, por la rekta metodo, kaj ĉi kurson mi klarigis je 1913 al urbaj militgardistoj spite de ilia deĵorado, en Madrido, tiel rapide sukcese malgraŭ ilia nescio pri gramatiko, ke ili eĉ trafis fundamentojn gramatikajn, kaj ke unu el miaj lernantoj, dum deĵorado kun kamarado, S-ro Rafael Durán, hodiaŭ kaporalo en la korpuso, instruis ĉi tiun. La libretojn liveris al mi malnova tre sperta kaj entuziasma samideano, franca inĝeniero loĝanta de antaŭ multaj jaroj en Cordoba, S-ro Paul Linnares, ekskomitatano de U E A. Tiu libreto inspiris min por verki kaj eldoni je la komenco de la jaro 1914 mian «Praktika Esperanto-Lernolibro por ĉiuj Landoj», de kiu devenas mia plej kompleta verko «Helpanta Temaro por Lernigi rapide Es-

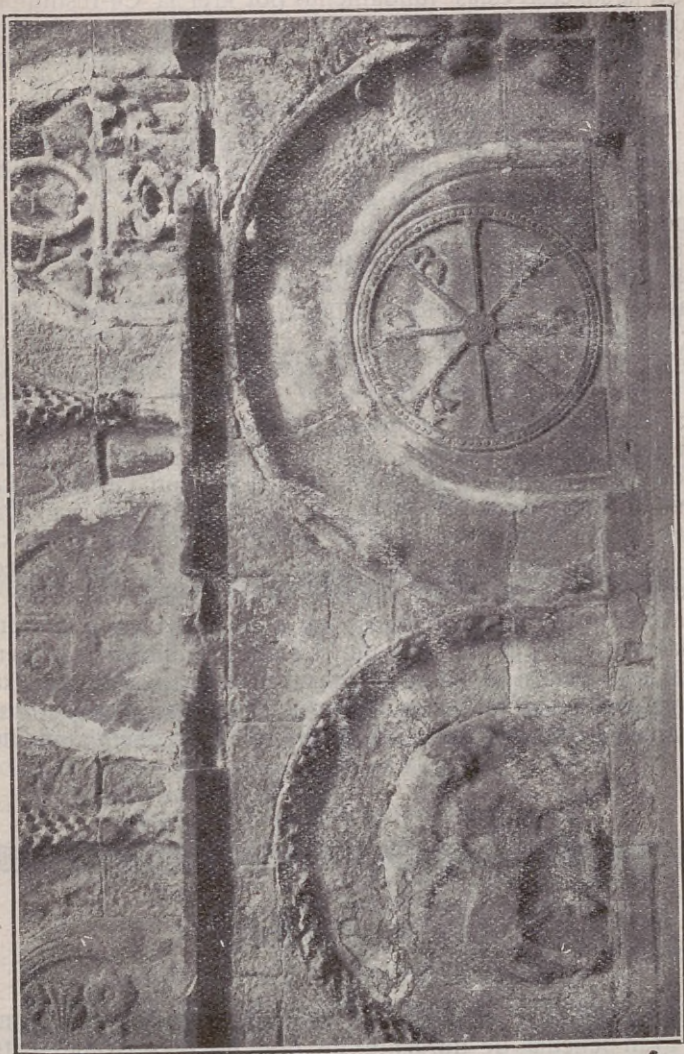
peranton», por miaj rektaj kursoj. Diversaj eldonejoj publikigis tre taŭgajn lernolibrojn tute en Esperanto kun bildoj; SAT havas «Petro», kaj ĵus aperis la bonega «Esperanto por Infanoj»; kies titolo pli prava, pli ĝusta, estus «Esperanto rapide por ĉiuj». Mi klarigis en la Centra Madrida Grupo miajn unuajn kursojn (1911-12-13) tute rekte per tabeloj el kolorigitaj bildoj pri diversaj rakontoj, sed ne atentante la tekston, kiun la lernantoj ne povis legi de siaj lokoj, farante klarigojn necesajn pri la bildoj antaŭ ol klarigi la rakonton. En la Ateneo, Popoldomo kaj Socialistaj Klubo, de Madrido, ĝenerale oni instruas de antaŭ multaj jaroj per ĉi metodo, eĉ sen bildoj kaj libroj.

Ĉu kurso de pastro Ĉe estas eksterordinaraĵo? Ĉea kurso estas dek-dekunu taga, ni akceptu minimuman tempon, 10 lecionojn. Ĉiu leciono daŭras *kvar horoj*; do, 40 horoj. La kurso estas por instruituloj kaj konvinkitaj interesemuloj konantaj almenaŭ sufiĉe bone gramatikon kaj multfoje kvankam supraĵe iun fremdan lingvon almenaŭ.

Somera kurso en la Ateneo kaj Popoldomo de Madrido de la 15^a de junio al 30^a de septembro; leciono alterna po unu horo ne kompleta, kun festoj rabantaj lecionojn; maksimume, do, oni klarigas 42 lecionojn dum 42 horoj, al ne aŭ mezinstruitaj ĝeneralantoj; rezultato: ĝenerale ĉiuj je la fino parolas sufiĉe la lingvon.

Dum junio de 1929, mi atingis de la Ministerio de P. I. klarigi oficialan kurson por ĝeinstruistoj kiuj memvole deziris partopreni la kurson: dudek lecionojn (unu horo kaj duono po leciono; en tute 30 horoj). Ĉeestis unu instruistino kaj unu instruisto, ĉar la ĉeesto ne liberigis la ĝeinstruistojn el ilia tuta laboro kaj la varmo jam estis granda, ne ĉeestis aliaj, kiuj tamen deziris lerni esperanton. La instruistino. S-ino Luisa García Rodríguez, instruante infaninojn dum tridek jaroj, antaŭ tribunalo parolis nur esperante dum duonhoro pri la lingvo, pri gramatik aĵoj, pri Zamenhof kaj pri esperantismo, laŭ demandoj de la tribunalo, mirigante siajn multenombrajn kamaradinojn de Madrid, kiuj scivoleme ĉeestis la ekzamenon.

Ne dubante pri la grandaj kapabloj de S-ro Ĉe por instrui la lingvon, kaj kiuj povas esti tute specialaj forman taj rimarkindan personan proprajon netransdoneblan; mi opinias, ke oni multe trograndigas, de la instruvidpunkto, la sukceson.



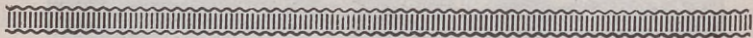
Detalaĵo de la Tombejo de aragonaj nobeluloj

Ĉu la sukceso estas fundamento por krei la Ĉe-Instituton? Mi opinias, ke kiu ajn rajtas fondi organizaĵojn; sed ankaŭ mi same opinias, ke la fonditaĵo estas superflua, ĉar jam ekzistas enlandaj esper-asocioj kaj institutoj, kiuj vigle atentigas instruadon de Esperanto kaj rilatojn kun Ministerioj de P. I. Plie, la nova Instituto venas kompliki la nuntempan tutmondan organizaĵon, kiu ni deziras simpligi kaj kies kotizojn ni volas malaltigi; kromt io, la Instituto starigis altajn kotizojn por havigi al si monon: paganto 200 dolarojn, minimume unufoje por ĉiam (pli ol 1.600 pesetojn), estos *Fondanta Membro*; paganto 40 dolarojn (pli ol 320 pesetojn), minimume unufoje por ĉiam, aŭ 4 dolarojn, (pli ol 32 pesetojn) ĉiujare, estos *Subtenanta Membro*; kaj estos *Aktivaj Membroj* tiuj, kiuj per agado laboras por la celoj de la Instituto kaj *estos invitataj* de la Direkcio kaj *pagos enskriban sumon da du dolaroj* (17 peset. proksimume).

Anstataŭ la superflua fonditaĵo (nenecesa por ke S-ro. Ĉe daŭrigadu sian sukcesantan laboron, kaj eĉ ĉi tiun progresigu liaj disĉiploj, same kiel ĝis nun), meritas atenton ĉies nia Akademio, kiu pro manko da mono ne povas efektivigi sian gravegan, utilan kaj efikan taskon; sed fiero, eminentiĝemo kaj ambicio estas pli sukcesantaj ol klereco, sperteco, laboremeco, nelaciĝebleco, konstanteco, sindonemo kaj fideleco.

Mi, gvidate nur de sincereco kaj bono al nia afero, prezentas faktojn, ciferojn kaj opiniojn, por ke la samideanoj pripensu kaj konsciu, tial ke oni sendis al mi cirkulerojn, presadojn kaj leteron petante ke mi helpu. Mi estus silentinta se mi ne estus ricevinta la dokumentaron, sed ĉi tiu kaj la peto devigis min tiel diri.

Julio Mangada Rosenörn.



DEL EXTRANJERO

LA PELÍCULA Y EL ESPERANTO

Hace algunos años que el Gobierno danés impresionó una gran película, de duración de dos horas próximamente, para presentar al mundo las bellezas naturales y artísticas, el

comercio y la industria, las costumbres, etc., del pueblo danés. El actual Gobierno, considerando la gran utilidad de la aplicación del Esperanto a esta película, ha introducido en la película todo el texto en esta lengua auxiliar internacional con el auxilio desinteresado de la Sociedad danesa esperantista.

El Ministerio de Asuntos Exteriores de Dinamarca tendrá en breve dispuesta la película para remitirla a las sociedades esperantistas de todo el mundo a fin de que se proyecte en los cinematógrafos. A nadie escapará la importancia de este paso del Gobierno danés y la utilidad que a Dinamarca reportará la organización esperantista de cada nación y las parciales de las distintas urbes. Aprenda nuestro Patronato Nacional de Turismo, a quien la Sociedad Española Esperantista está dispuesta a servir, pues para ello se ha ofrecido gratuitamente.

CONTRA EL TABACO POR EL ESPERANTO

«Verda Kruco» (Wien I. Judenplatz, 8) acaba de editar una serie de sellos (doce diversos) con sentencias contra el uso del tabaco, citando el texto en Esperanto.

EL ESPERANTO Y LA ESCUELA

Dado el desarrollo de nuestra Asociación, creemos conveniente reproducir cuanto se ha dicho sobre la experiencia llamada de *Eccles*, para que pueda servir de base eficaz a la realización de algo análogo en nuestras escuelas.

Algunos hechos dignos de tenerse en cuenta

El Esperanto, sustituyendo ventajosamente al latín para los estudios clásicos, induce en justicia a procurar esos beneficios a los niños de las escuelas primarias enseñándoles dicho idioma en algunos meses.

Al presentar a las gentes los resultados obtenidos por un director de una escuela primaria, mediante la enseñanza del Esperanto en su escuela durante un año escolar, parécenos muy oportuno recordar que esta experiencia, que ha sido llamada

The Eccles experiment (la Experiencia de *Eccles*), ha sido realizada en un país que no pasa por cultivar lo utópico, sino que, por el contrario, estudia con interés las realidades de la vida.

Sabido es que se dice: «Los ingleses son gentes prácticas». El hecho que nos interesa lo prueba una vez más. Sería una felicidad para los esperantistas españoles poder influir sobre las autoridades competentes en materia de instrucción de España para que estudiaran este asunto con todo el interés y seriedad que merece. En España sólo se ha conseguido una Real orden del ministro de Instrucción Pública, de fecha 27 de Julio del año 1911 (*Gaceta de Madrid*, núm. 227, del 15 de Agosto del mismo año), autorizando la explicación de cursos de Esperanto en los establecimientos oficiales de enseñanza, y considerando como *mérito oficial* el diploma de aprobación de su estudio, siendo de desear se disponga lo conveniente para realizar una experiencia análoga a la que nos ocupa.

En Francia, desde 1906, el Instituto Montesquieu de Lille organizaba cursos de Esperanto, figurando en los cuadros como los demás temas de estudio. Después hicieron lo mismo otras ciudades: *Angers, Auxerre, Beaune, Grenoble, Saint-Omer, Troyes* y algunas otras. Pero nunca, sin embargo, la tentativa fué tan seriamente emprendida como lo fué en *Eccles*, quizá por falta de entusiasmo, mas lo cierto es que no se pudieron apreciar los resultados como se pueden apreciar por la experiencia realizada en esta última ciudad.

No se quedaron a la zaga los Estados Unidos de Norteamérica, habiendo establecido en sus Universidades cursos de Esperanto durante las vacaciones de verano, y enseñándose también en muchas escuelas de comercio. Y en la provincia china de Yunnau se enseña en seis Facultades.

Muchas ciudades de Inglaterra, Norteamérica, Brasil, Alemania, Rusia, Austria, Checoslovaquia, etc., en virtud de la experiencia de *Eccles*, se han decidido por hacer un ensayo análogo. Cuantos conocemos la facilidad con que uno se puede asimilar la lengua auxiliar Esperanto, estamos convencidos del resultado favorable de estas experiencias.

En el Brasil, desde 1908, el Gobierno admite el Esperanto como lengua para la redacción de telegramas. Por otra parte, en muchos congresos geográficos de este país se preconizó la

ventaja de este idioma para esta clase de congresos y para las comisiones internacionales de estudio, a las cuales se hizo un llamamiento en tal sentido, y últimamente el Gobierno estableció la enseñanza del Esperanto en las escuelas públicas.

Es a los ministros de Instrucción Pública y al profesorado a quienes este asunto debe interesar grandemente. Ha poco que el ministro de la Guerra portugués reconoció por un decreto especial la Sociedad Nacional de Propaganda esperantista como Institución altamente moral, educadora y humanitaria, autorizando a sus miembros para llevar sobre el uniforme la insignia esperantista.

Numerosos soldados de los Ejércitos aliados en Francia han emprendido el estudio de este idioma, generalmente sin profesores y solamente recibiendo instrucciones por correspondencia, habiendo obtenido satisfactorios resultados. Se ha dado el caso de soldados rusos e ingleses que, después de dos meses de estudio, escribían el Esperanto con más corrección que sus lenguas natales. Los soldados franceses y belgas que se encuentran en el mismo caso son numerosos. Unos y otros han comprobado, con el estudio de este idioma, que ignoraban mucho de los suyos propios y que este estudio mejoró notablemente su conocimiento de las lenguas patrias.

«El Esperanto es el latín de la democracia», ha dicho un rector de una Universidad. Las democracias del Brasil, de Inglaterra y de los Estados Unidos de Norteamérica, lo han reconocido y quieren que sus pueblos obtengan un provecho grande con su estudio.

Esperemos que nuestro ministro de Instrucción Pública se decida por disponer se realice la experiencia de *Eccles* en algunas de nuestras escuelas públicas.

LAS MODERNAS HUMANIDADES

Ventajas de una enseñanza clásica dada, en seis meses, a los alumnos de una escuela elemental

En estos momentos actuales, en que nuestro sistema de educación se queda a la zaga en relación con el de otros países, es conveniente poner de relieve el resultado que se al-

canzó con la enseñanza del Esperanto a los niños de las clases superiores de una escuela primaria, experiencia que podrá estimular el interés de nuestras autoridades en materia de enseñanza, como ya lo consiguió de eminentes educadores extranjeros.

La lengua internacional Esperanto hasta hoy fué solamente tenida en cuenta desde el punto de vista de las relaciones comerciales e intelectuales de unos pueblos con otros, pero hasta ahora no se ha conocido su valor en lo que atañe a su gran influencia pedagógica.

F. B. Mayor, profesor de la Universidad de Cambridge, fué quien primeramente amparó este idioma, diciendo de él que, como introducción al estudio de otras lenguas, una tan simple, tan regular, tan rica en vocales como el Esperanto, tendrá un gran valor, especialmente para los ingleses, y que, por consecuencia, recomendaba enseñarlo a los niños desde un principio, para pasar enseguida al estudio del francés, del latín, del alemán y del griego.

Esta opinión del profesor Mayor ha sido apoyada con entusiasmo por el Doctor And. E. Scougal, ya difunto, que fué durante mucho tiempo inspector general de las escuelas normales de maestros de Escocia. Recomendaba el Esperanto como única lengua suplementaria en los casos en que se quiere enseñar un idioma extranjero a los niños que no pueden proseguir sus estudios más allá de los catorce años y que, por consecuencia, no tienen ni la intención ni la esperanza de continuar después el estudio de lenguas. En el de cualquier otro idioma que no sea el Esperanto, estos niños, teniendo en cuenta la poca duración del tiempo de escuela, no pueden llegar más allá de los rudimentos, y este estudio rudimentario, para casi la totalidad de ellos, es penoso y está desprovisto de interés, puesto que se aperciben muy pronto de que no puede conducirles a nada. Pero si aprenden el Esperanto, al contrario, la experiencia así lo demostró, harán progresos tan rápidos, que encontrarán placer e interés a la par en su estudio. Cuando abandonen la escuela, habrán ganado alguna cosa, habrán adquirido algo útil de positivo valor para ellos mediante el conocimiento práctico de una segunda lengua y, al mismo tiempo, se habrán beneficiado con una preciosa disciplina intelectual y

un despertar espiritual que les hubiera sido imposible adquirir en un tiempo tan limitado por medio del estudio de otra cualquiera.

Miss Lucy E. Waddy, B. A., Southport, anteriormente directora de la escuela de jovencitas «Mary Tasker's Endowed School», en un artículo reciente, titulado: *Por qué creo que el Esperanto tiene un gran valor educativo*, ha hecho con este objeto las declaraciones siguientes:

«El Esperanto ejercita los órganos de la palabra y el oído, los aguza y los mejora; fortifica la facultad de observación, ejercita la memoria, cultiva la facultad de razonar, provee al pensamiento de nuevos medios de expresión, permite las relaciones con los espíritus cultivados de otros países y cimenta una base sólida para el estudio de otras lenguas.

»Estas ventajas son alcanzadas con menos esfuerzo y mayor seguridad de éxito por medio del Esperanto que por el de otra cualquier lengua a la cual se consagra el mismo tiempo, y, durante este tiempo, el profesor puede seguir para su enseñanza las reglas esenciales de un verdadero método racional:

»1.º, proceder de lo conocido a lo desconocido; 2.º, semejante al inglés como ninguna otra lengua, por su estructura, proceder de lo conocido a lo desconocido más inmediato; 3.º, poder concentrar la atención de los alumnos sobre un solo punto a la vez, gracias a la extremada simplicidad del Esperanto, a su estructura perfectamente lógica y a su regularidad; 4.º, poder conseguir de los alumnos una exactitud de expresión perfecta; 5.º, desde el principio, la composición oral y escrita puede hacerla fácilmente y llena de interés, combinada con la enseñanza gramatical.»

* * *

¿Hasta qué punto estas elevadas afirmaciones en favor del Esperanto pueden ser justificadas? El lector podrá juzgar después de haber leído los informes siguientes sobre la experiencia realizada en la Escuela del Comité de Instrucción pública (*Green Lane Council School*) en *Eccles*, Inglaterra. Estos infor-

(Continuará.)

HISPANA ESPERANTO-ASOCIO gravege progresas kaj plenumas la rolon por la disvastigo de Esperanto en la tuta lando; tial estas devo de Esperantisto aliĝi al ĝi kaj varbi por ĝi novajn adeptojn. La kotizo estas DU pesetoj (unua kotizo 2,50 pro la membrokartoj). Sendu la kotizon al la sekretario, S-ro Mariano Mojado, strato Abascal, 13, Madrid. Se vi sendus samtempe TRI pliajn pesetojn por subteni la propagandon per ĉi tiu gazeto vi ricevos akurate kaj ĉiumonate ĝin.

Eksterlandanoj, sendintaj KVIN sv. fr., ricevos la gazeton.

Ĉiu sendu la monon poŝtĝire al S-ro Mojado kaj enlandanoj povas pagi per poŝtmarkoj en rekomendita letero.

INTERŜANĜO nur po du specimenoj.

Gazeton, presaĵojn, materialon, k. c., sendu al la Redakcio.

Kiu ne volas

malprogresiĝi je la

NOVA TENDENCO

de la tuta mondo

tiu tuj skribu por ekhavi senpagajn specimenojn de la

Esperanta monata gazeto

“OOMOTO”

al

OOMOTO PROPAGANDA OFICEJO

Kameoka, Kioto-fu,

Japanujo.

Presejo de «El Financiero», S. A. « Strato de Ibiza, 13 » Madrid